

Wiens dogma ontrafelen de klimaatsceptici?

GERBRAND KOMEN & BERT METZ

Hans Labohm, Simon Rozendaal & Dick Thoenes: *Man-Made Global Warming: Unravelling a Dogma.*

Brentwood, Essex: Multi-Science Publishing Co. Ltd., 2004; vii + 192 blz.; £ 37,50; ISBN: 0-906522-25-0

DE GEVOLGEN VAN KLIMAATVERANDE-
ring gaan iedereen aan. Ze zijn daar-
om onderwerp van een levendig
publiek debat. De auteurs van *Man-
Made Global Warming: Unravelling a
Dogma* dragen met hun boek bij aan
dit debat vanuit de visie dat een
integrale insteek geboden is: weten-
schap en beleid moeten in samen-
hang bekeken worden om een

standpunt te kunnen innemen. Een
goed uitgangspunt, waarvoor de
auteurs te prijzen zijn, zeker gezien
het feit dat zij er bovendien in sla-
gen een behoorlijke detaillering te
combineren met een vlotte schrijf-
stijl. In vogelvlucht passeren allerlei
relevante aspecten van de klimaat-
problematiek die de lezer het gevoel
van overzicht geven, waarbij echter

gaandeweg steeds meer in herhaling
wordt gevallen.

De auteurs hebben, zo blijkt uit
de proloog, een missie. Zij twijfelen
aan de menselijke invloed op het
klimaat, geloven dat de klimaatwe-
tenschap opzettelijk ondeugdelijk
opereert en stellen dat, mocht kli-
maatverandering toch reëel zijn, het
Kyoto Protocol ineffectief en verspil-

lend is. De argumenten die zij hiervoor aanvoeren, zijn echter vaak suggestief of ronduit onjuist.

Scientists are in it for the money?

Klimaatwetenschap en klimaatbeleid gaan hand in hand: het beleid wordt in sterke mate geïnspireerd door wetenschappelijke inzichten. De overheden articuleren hun sterke behoefte aan klimaatkennis in de vorm van onderzoekssubsidies. De auteurs vinden deze klant-leverancier-relatie ongezond en opperen dat zo'n wederzijdse afhankelijkheid in het algemeen een corrumperende invloed heeft. Helaas toont het boek niet aan of er in dit geval metterdaad van een dergelijke verderfelijke invloed sprake is. Het enige dat wordt geuit, is een litanie aan suggestieve en slecht onderbouwde beschuldigingen en insinuaties. De 'aanhangers van de theorie van klimaatverandering' worden in een politiek christelijke en/of linkse hoek geplaatst (o.a. blz. 79), zijn in de ogen van de auteurs dus per definitie onbetrouwbaar en alleen maar uit op meer onderzoeksgeld. Een ecoloog die deelneemt aan het debat wordt gekarakteriseerd als behorend tot 'a new breed of almost autistic green totalitarians. [...] He does not shy away from using intimidation.' (blz. 147). Felle aantijgingen worden overigens zelden zelf gemaakt, maar eerder van anderen geciteerd (zoals op blz. 5, waar Richard Lindzen wordt geciteerd: '...meteorology has always been a science for the less gifted...'). Dit soort aanvallen zijn niet alleen onder de gordel, ze geven ook blijk van een cynische opvatting, die de hele wetenschap in een kwaad daglicht stelt.

Het Intergovernmental Panel on Climate Change

De klimaatwetenschap is voor niet-ingewijden ontoegankelijk en onoverzichtelijk door de enorme hoeveelheid literatuur, het techni-

sche karakter ervan en de bandbreedte in het denken die erin kan worden aangetroffen. Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties, een denktank van tweeduizend gerenommeerde wetenschapslieden, stelt daarom vijfjaarlijkse overzichten samen, waarin de grote lijn in de klimaatliteratuur, inclusief de bandbreedte ervan, inzichtelijk wordt gemaakt voor beleidsmakers. De consensus in deze rapporten betreft de beschrijving van het gehele speelveld, inclusief verschillen van inzicht. Dus uiteraard niet, in tegenstelling tot wat door auteurs wordt beweerd, de wetenschappelijke inzichten op zich zelf. Mede om die reden is het woord 'onzekerheid' met afstand het meest gebruikte woord in de samenvattingen van die rapporten. Waar de auteurs van het hier besproken boek dat als een zwakte zien, benadrukken wij hier dat daaruit juist de integriteit van de informatie blijkt. Overigens is hiermee niet gezegd dat de wetenschap alleen maar onzekerheden verkoopt. Zo is er een brede wetenschappelijke overeenstemming over het feit dat het wereldklimaat significant opwarmt. Waarschijnlijk wordt het merendeel van die opwarming vanaf het midden van de 20ste eeuw door de mens veroorzaakt. De gevolgen van de opwarming zijn nu al duidelijk merkbaar in maatschappelijke en natuurlijke systemen. Het is zeer waarschijnlijk dat de opwarming zich de komende eeuw versterkt zal doorzetten. Technisch en economisch is het beperken van die opwarming evenwel een haalbare kaart.

Is klimaatverandering niet erg?

De IPCC-rapporten voorzien de klimaatbeleidsdiscussie dus van een kennisbasis. Gelijkelijk geïnformeerde partijen kunnen zich heel verschillend opstellen in het klimaatdebat, zoals ook blijkt uit de moeizame klimaatonderhandelingen. De afweging van risico's, bijvoorbeeld

kans op schade aan ecosystemen versus mogelijke economische implicaties van kosten van milieu-maatregelen, hangt af van de belangen en de ideeën van de betrokkene. Dat leidt tot verschillen van inzicht die kunnen worden uitgewisseld, maar die vaak niet worden beslecht. Het is uiteindelijk aan de politiek daar een weg in te vinden.

De auteurs van *Man-Made Global Warming* zijn zelf van mening dat de bestaande inzichten in door mensen veroorzaakte klimaatverandering onvoldoende zijn om vérgaand beleid te rechtvaardigen. Bovendien relativeren zij de nadelige effecten van de opwarming. Prima, daarmee verwoorden zij een standpunt dat op zich zelf een plek verdient in de politieke discussie. Door hun 'missie' hebben de auteurs echter grote moeite met andersdenkenden, die, zo predikt dit boek, wellicht verblind zijn door linkse ideologie, religieus besef of doorgeslagen milieubewustzijn. Deze respectloosheid staat een evenwichtig politiek debat in de weg.

Is klimaatverandering niet waar?

Het boek gaat in op verscheidene wetenschappelijke aspecten van klimaatverandering, vaak met het doel aan te tonen dat er het nodige schort aan uitspraken van de klimaatwetenschap. Zo stellen auteurs dat de wereldgemiddelde temperatuur, waaraan de mondiale opwarming wordt afgelezen, geen betekenis heeft vanwege de grote dagelijkse en jaarlijkse variaties van de temperatuur op één locatie. Bovendien zou, om toevalligheden te elimineren, dagelijks op vijf miljoen plekken moeten worden gemeten, in plaats van de huidige 5.000 stations. Ten slotte merken zij op dat het geleidelijk toenemende aantal stations in stedelijk gebied wel eens verantwoordelijk zou kunnen zijn voor de waargenomen opwarming.

Inderdaad zijn de dagelijkse en jaarlijkse variatie van de tempera-

tuur op één locatie veel groter dan de waargenomen wereldgemiddelde opwarming van 0,6°C. Echter, zowel op theoretische gronden als proef-ondervindelijk is vastgesteld dat 100, dus niet 5 miljoen, stations volstaan bij het berekenen van een representatieve wereldgemiddelde temperatuur. De invloed van het stadseffect is wetenschappelijk goed begrepen en bedraagt maximaal 0,1°C. Alles te zamen bedraagt de precisie van de waargenomen opwarming $\pm 0,2^\circ\text{C}$. De opwarming van 0,6°C sinds 1860 is dus significant. De auteurs zijn op de hoogte van deze informatie: 'The conclusion is that the measured average temperature anomalies have an inherent inaccuracy that may well be on the order of several tenths of 1°C' (blz. 29). In hun betoog komt die mededeling over als een geweldige tekortkoming van het onderzoek, terwijl er dus goed beschouwd wel degelijk sprake is van een goed gedocumenteerde mondiale opwarming. Ook veel andere wetenschappelijke uiteenzettingen in het boek zijn op zijn gunstigst misleidend te noemen.

Is klimaatbeleid te duur?

Het is opvallend dat een emeritus hoogleraar en een econoom allerlei aanvallen uitvoeren die evengoed op hun eigen denken en handelen kunnen terugslaan. Wat bijvoorbeeld opvalt is dat zij – waar de onzekerheden in de klimaatkennis breed worden uitgemeten, vaak uit proporties geblazen om het mogelijke probleem te bagatelliseren – de economische schade van maatregelen zonder meer op 'honderden miljarden dollars per jaar' begroten. De IPCC-rapporten geven niet alleen een brede marge voor de temperatuurstijging in de komende honderd

jaar, ze bevatten ook de zeer uiteenlopende schattingen van de kosten van uitvoeren van het Kyoto Protocol. Van verwaarloosbare kleine fracties van procenten van het BNP tot maximaal enkele honderden miljarden voor alle industrielanden samen, ofwel 2% van het gezamenlijke BNP in 2010. Recente schattingen van het CPB komen uit op 0,2% voor Nederland en Europa.

Het argument, door de auteurs ook vaak gebruikt in de media, dat het Kyoto Protocol de temperatuurstijging in 2050 met slechts 0,02°C vermindert en dus nutteloos is, gaat totaal voorbij aan de notie dat het Protocol nooit bedoeld is als definitieve afspraak. Iedereen weet dat het een eerste stap is in een reeks afspraken die moeten worden gemaakt in het kader van het VN-klimaatverdrag. Een opmerking dat het Protocol op zich zelf niet veel bijdraagt, bevestigt alleen maar de ernst van de problematiek. Daarnaast toont het aan dat er na Kyoto nog veel meer moet gebeuren. Overigens zijn door IPCC ook kosten-schattingen voor een maximale reductie van het klimaatrisico bekeken. Als het probleem stapsgewijs over de komende vijftig jaar aangepakt zou worden, hoeven de kosten niet uit de hand te lopen. Maximaal duurt het één tot twee jaar langer vooraleer de wereld dezelfde economische groei bereikt heeft als wanneer het klimaatprobleem genegeerd zou zijn. De mogelijke schade van die keuze is nog moeilijker te schatten, maar kan best wel eens in dezelfde orde van grootte liggen.

Conclusie

De ongegronde diskwalificatie van andersdenkenden en de wetenschappelijke ondeugdelijkheden plaatsen dit boek in een geïsoleerde

positie. De inhoudelijke argumenten van de 'sceptici', hier verwoord door de auteurs, maar al veel langer geuit door geestverwanten in binnen- en buitenland, kunnen de toets van een serieuze kritiek niet doorstaan. Ze worden op suggestieve wijze verbonden aan halve waarheden, zijn merendeels afdoende weerlegd of maken gewoon deel uit van de erkende onzekerheidsmarges. Per saldo is er weinig ruimte voor twijfel aan de belangrijkste bevindingen van het IPCC en de auteurs voegen er niets aan toe om die te ondergraven. Er is sprake van waarneembare opwarming en daarmee samenhangende natuurverschijnselen. Er wordt een verdergaande opwarming verwacht in de komende eeuw met minimaal 1,4°C tot 5,8°C (wereldomvattend gemiddelde). Meer recente ramingen geven aan dat die bovengrens eerder te laag dan te hoog gesteld is. Kortom: er is hier geen sprake van een Dogma, maar van een serieus in kaart gebracht en zorgvuldig gepresenteerd risico. Het publieke debat dient te gaan over hoe om te gaan met dit risico. Daarbij mag best politieke kleur bekend worden. Juist over dat laatste is wel het een en ander te schrijven, maar die kans wordt gemist in dit boek, dat alleen maar bijdraagt aan het scheppen van meer verwarring in het publieke debat.

GERBRAND KOMEN is werkzaam bij het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI);

BERT METZ is verbonden aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM).